

Ruslan Shemchuk
*Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor at the Department of Entrepreneurship,
Management and Administration
Separate Structural Subdivision of Higher Education Institution
"Open International University of Human Development "Ukraine"
Mykolaiv Institute of Human Development*

Шемчук Р.С.
*кандидат економічних наук,
доцент кафедри підприємництва, управління та адміністрування
Відокремленого структурного підрозділу закладу вищої освіти
«Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»
Миколаївський інститут розвитку людини*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-501-3-56>

ECONOMIC SECURITY OF THE ENTERPRISE

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА

Економічна безпека підприємства та її постійність є запорукою успішного його функціонування та досягнення встановлених окремих цілей організації. Ефективність управління та відповідно потенціал керівника підприємства є факторним показником впливу на результативність економічної безпеки підприємства, оскільки саме від рівня кваліфікації управлінців залежить можливість ліквідації потенційних загроз та наслідків впливу негативних факторів.

Дослідження сучасної проблематики з питань фінансово-економічної безпеки бізнесу висвітлюють такі провідні науковці як Г. Лянной, О. Ареф'єва, І. Білько, М. Войнаренко, В. Гесць, В. Духов, М. Єрмошенко, Я. Жаліло, Т. Косянчук, Т. Кузенко, В. Мартинюк, В. Микитенко, В. Мунтіян та ін.

Реальна діяльність підприємств, навіть на сьогодні, та стан економічної безпеки на ньому, досліджуються лише в тому випадку, коли проблематика даного питання є суттєвою та глобальною. При цьому інколи результати такого дослідження нерідко стають не актуальними, та відповідно нерезультативними для діяльності підприємства.

Економічна безпека, як процес складається з окремих складових, що відповідно мають певний вплив на кожну галузь та діяльність підприємства зокрема. Різноманітність цих складових вимагають системного підходу до їх класифікації відповідно до специфікації та впливу на кінцевий результат а саме:

Фактори, що безпосередньо впливають на виробництво – основні фактори, що безпосередньо впливають на виробничу діяльність. До них належать:

- локація підприємства;
- реальні ресурси та можливість їх використання підприємством, доступність їх використання та відповідні якісні показники;
- забезпеченість підприємства трудовими ресурсами та трудовим потенціалом з врахуванням їх кваліфікації, як освітньої так і професійної;
- реальна виробнича структура підприємства та особливості її використання з можливим потенціалом;
- соціально-економічний стан населення та рівень його дохідності.

Рівномірний попит на вироблену продукцію – фактор, який також відіграє суттєву роль у постійному розвитку підприємства та виробничого процесу, який включає в себе:

- укладені довготермінові контракти на реалізацію продукції з її споживачами;
- рівень конкурентоспроможності продукції, що виробляється;
- якісно-гарантійні показники виробів;
- обґрунтовані прогнози щодо стабільності ринку певного виду продукції;
- державне та регіональне замовлення на виготовлену продукцію [1, с. 1].

Основні фактори негативного впливу на економічну безпеку підприємства виступають:

- 1) дії посадових осіб свідомого чи несвідомого характеру на зміну виробничого процесу з метою отримання вигоди, або ж по причині низької особистої кваліфікації;
- 2) сумарність впливу внутрішніх та зовнішніх факторів, що прямо або опосередковано можуть вплинути на зміну процесу та результату виробництва.

Класифікаційна ознака суб'єктності негативного впливу на економічну безпеку підприємства може бути об'єктивною і суб'єктивною. До об'єктивних відносять фактори впливу, що спричинені незалежно від дій адміністрації та працівників зайнятих на підприємстві. Здебільшого це фактори зовнішнього впливу. На відміну від об'єктивних факторів впливу, суб'єктивні розглядають саме внаслідок неякісної роботи підприємства або окремих його працівників.

До структури економічної безпеки, як процесу входять: інформаційна складова, техніко-технологічна, кадрова та інтелектуальна, а також фінансова складова, організаційно-управлінська, екологічна, політико-правова, також розглянуто їх особливості суть та принципи існування.

Запропоновано проводити оцінку рівня економічної безпеки підприємства на підставі визначення сумарного критерію використовуючи метод зважування та підсумування загального впливу критеріїв для оцінки величини загрози економічній безпеці та здійснення розрахунку ефективності запропонованих заходів для її відвернення. З метою досягнення найбільш високого рівня економічної безпеки підприємство має проводити роботу із забезпечення високого рівня безпеки основних функціональних складових [2].

До основних показників, що свідчать про ослаблення фінансової підсистеми економічної безпеки підприємства відносять зниження рівня ліквідності, підвищення кредиторської та дебіторської заборгованості, зниження фінансової стійкості і незалежності та ін. [3].

В результаті проведення комплексного та системного класифікаційного процесу систематизації факторів впливу на економічну безпеку підприємства, можна більш об'єктивно та раціонально провести відповідну оцінку ефективності діяльності структурних підрозділів на підприємстві. Аналітичними показниками при цьому доцільно було б використати такі як:

- запобігання потенційним негативним факторам;
- розміри нанесеної фактично та відверненої шкоди;
- надає об'єктивну картину результативності та фактичної діяльності структурних підрозділів підприємства з питань економічної безпеки;
- використовується система показників для реальної оцінки роботи структурних підрозділів на підприємстві.

Внаслідок проведеного дослідження було запропоновано використовувати більш вдосконалену систему економічної безпеки підприємства на основі саме фінансових показників. Практичне застосування запропонованих заходів має призвести до підвищення конкурентоздатності роботи підприємства, забезпечить високу ефективність роботи в умовах невизначеності, сприятиме ефективному досягненню

цілей підприємства, забезпечить підвищення продуктивності в умовах невизначеного ринку.

Вважаємо за доцільне відмітити, що саме розробка та реалізація ефективної стратегічної альтернативи дасть можливість підприємству запобігати потенційним збитків від негативних впливів на зміну економічної безпеки підприємства в диференційованих аспектах виробничої та фінансової діяльності підприємства, та зможе забезпечити контроль і дотримання балансу між доходами і витратами. Також маємо розуміти, що в цілому здатність до швидкого реагування на зміни факторів зовнішнього середовища можливо реалізувати за умови використання нового або вдосконалення наявного управлінського механізму економічною безпекою, зможе надати бізнесу певних конкурентних переваг при досягненні поставлених підприємством цілей.

На рівень економічної безпеки підприємства суттєво впливає здатність управлінського персоналу приймати оперативні та інколи нестандартні рішення стосовно ліквідації негативних наслідків впливу окремих факторів як зовнішнього так і внутрішнього середовища.

Відділ економічної безпеки підприємства має завжди бути готовим до подолання нестандартної, або кризової ситуації, що може виникнути через конфлікт інтересів бізнесу та інших конкурентних структур. Нерідко для підвищення ефективності управління економічною безпекою, відбувається створення антикризових груп, до складу яких входять керівники структурних підрозділів та керівник підприємства. Основна мета створення таких груп – це протидія та мінімізація негативного впливу економічних загроз ззовні та зсередини для забезпечення високої конкурентоспроможності підприємства в умовах нестабільного економічного зовнішнього середовища.

Підсумовуючи відмітимо, що управління та його ефективність в системі фінансово-економічної безпеки підприємства можна визначати за основним критеріальним показником таким, як фінансовий результат від наявних чи потенційних матеріальних збитків завданих підприємстві. Висока надійність системи економічної безпеки підприємства є можливою при використанні системного та комплексного підходу в організації та ефективному управлінні нею. Використання такої системи збільшує можливість в оцінці перспектив розвитку підприємства, можливість ефективної розробки його тактики та стратегії, зменшення потенційних наслідків від негативного впливу нових факторів.

В результаті проведення даного дослідження, приходимо до висновку, що розкриті концептуальні аспекти економічної безпеки підприємства мають на меті розробити таку систему управління на підприємстві, яка б забезпечила мінімізацію впливу негативних факторів зовнішнього та внутрішнього середовища на конкурентоспроможність підприємства та його фінансовий стан.

Література:

1. Сосновська І.М. Поняття та значення економічної безпеки виробничо-господарської діяльності підприємств. *Ефективна економіка*. 2015. № 9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4303>

2. Ярова Ю.О., Артеменко Л.П. Структура економічної безпеки підприємства в умовах кризи. *Економічний вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут"*. 2016. № 13. С. 257-263. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evntukpi_2016_13_39

3. Кім Ю.Г. Управління системою фінансової безпеки підприємства: автореф. дис... канд. екон. наук: 21.04.02. Вищ. навч. закл. "Ун-т економіки та права "КРОК". Київ, 2009. С. 21. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_all/cgiirbis_64.exe